CZU: 349.6(094):351.712:574 **https://doi.org/10.59295/sum3(193)2026_23**

ACTUALITATEA ȘI IMPORTANȚA ACHIZIȚIILOR PUBLICE ECOLOGICE ȘI DURABILE

***Uliana SÎRBU*,**
Universitatea de Stat din Moldova

Pornind de la ideea că protecția și conservarea mediului este, în prezent, un obiectiv major al umanității, mai ales în contextul dezvoltării economice, problemele precum emisiile de gaze poluante, contaminarea apelor, epuizarea resurselor naturale și încălzirea globală reprezintă o amenințare gravă pentru supraviețuirea omului și a altor specii care populează planeta Pământ. Astfel, devine imperativ ca autoritățile publice să își asume un rol activ în prevenirea degradării mediului înconjurător. În acest sens, achizițiile publice se conturează ca un instrument esențial pentru implementarea politicilor de protecție a mediului. Republica Moldova are oportunitatea de a valorifica acest instrument în procesul său de dezvoltare durabilă, integrând criterii ecologice, sociale în cadrul legislativ și administrativ al achizițiilor.Subiectul achizițiilor publice ecologice și durabile prezintă interes de cercetare și a fost motivat inclusiv de evoluția modificărilor operate la actele normative naționale și europene, precum și de alte schimbări realizate la nivel mondial.

Cuvinte-cheie: *achiziții publice ecologice și durabile, dezvoltare durabilă, tehnologii, statul, protecția mediului, legislație.*

THE RELEVANCE AND IMPORTANCE OF GREEN AND SUSTAINABLE PUBLIC PROCUREMENT

Starting from the idea that environmental protection and conservation are currently a major objective of humanity, especially in the context of economic development, problems such as polluting gas emissions, water contamination, depletion of natural resources, and global warming pose a serious threat to the survival of humans and other species planet Earth. It is therefore imperative that public authorities take an active role in preventing environmental degradation. In this regard, public procurement is emerging as an essential tool for implementing environmental protection policies. The Republic of Moldova has the opportunity to capitalize on this tool in its sustainable development process by integrating environmental and social criteria into the legislative and administrative framework for procurement.The subject of green and sustainable public procurement is of interest to researchers and has motivated by developments in national and European legislation, as well as other changes taking place worldwide.

Keywords: *green and sustainable public procurement, sustainable development, technologies, state, environment protection, legislation.*

Introducere

În cadrul propunerilor Consiliului European și a discuțiilor parlamentarilor europeni privind gestionarea fondurilor publice, eficiența energetică și noile politici cu termen de implementare 2030, care includ cerințe și recomandări pentru promovarea inovațiilor și tehnologiilor ecologice, la nivel național, politicile în domeniul achizițiilor publice sunt treptat reorientate spre implementarea unor practici mai eficiente, care să sprijine crearea unui ecosistem cu impact pozitiv și sustenabil asupra vieții sociale, protecției mediului înconjurător și dezvoltării economice a statului.

„Agenția Achiziții Publice (AAP), în cooperare cu Programul Națiunilor Unite pentru Mediu (UNEP), în cadrul Acțiunii „Uniunea Europeană pentru Mediu (EU4Environment)”, finanțată de Uniunea Europeană, a organizat un eveniment pentru identificarea soluțiilor în promovarea Economiei Verzi și a consumului durabil la nivel de stat, prin achiziții publice. Acțiunile sunt susținute de UNEP în promovarea achizițiilor publice durabile și instrumentelor sale complementare în cadrul acțiunii EU4Environment. În 2014, Republica Moldova a semnat Acordul de Asociere cu Uniunea Europeană, care prevede transformarea către principiile economiei verzi, modele de consum și producție durabile, precum și promovarea etichetării ecologice și a inovației ecologice. De atunci, Republica Moldova a făcut pași semnificativi pentru a-și armoniza legile

cu legislația UE" [1]. Agenția a mai elaborat specificații de orientare și soluții și a demonstrat tendința către „inovația ECO" și „creșterea numărului de achiziții publice durabile" [2]. Agenția Națională pentru Sănătate Publică a reiterat reglementările privind interzicerea utilizării vopselelor care conțin plumb, deși problema fusese abordată în anii precedenți, pe baza dispozițiilor Ministerului Sănătății. Totodată, ANSP a accentuat pericolul și impactul acestor substanțe asupra mediului și sănătății publice. Cu toate acestea, agenții economici, producătorii și importatorii refuză să se conformeze cerințelor legale. În context, ANSP a mediatizat situația respectivă și a atenționat asupra necesității respectării Regulamentului Ministerului Sănătății privind limitele conținutului plumbului în vopsele [3]. La fel, nu putem trece cu vederea susținerea acordată de Ministerul Mediului proiectului comun al UNEP și al Uniunii Europene de racordare a legislației și practicilor naționale la angajamentele internaționale ale producătorilor în gestionarea deșeurilor: echipamente electrice și dispozitive electronice, baterii ș.a. În această ordine de idei, merită menționată Legea nr. 43/2023 privind gazele fluorurate cu efect de seră, adoptată la inițiativa Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare. Această lege este importantă din punct de vedere ecologic și energetic, având scopul de a crea cadrul juridic de protecție a mediului înconjurător prin reducerea emisiilor de gaze floururate, care au un puternic efect de seră, contribuind la încălzirea globală și având un impact mai mare decât CO2. Primul principiu al legii este „chimia verde", numit și „chimia durabilă", care promovează măsuri pentru reducerea sau eliminarea emisiilor de gaze F. Importanța legii mai este subliniată de reglementările care interzic producerea, importarea, vânzarea și instalarea obiectelor care generează emisii de gaze F: utilaje de condiționare a aerului, sisteme frigorifice etc. [5].

Prin aceste realizări se evidențiază progresul constant în îndeplinirea angajamentelor Guvernului Republicii Moldova față de Organizația Națiunilor Unite și Uniunea Europeană.

Problema cercetării constă în demonstrarea actualității și importanței achizițiilor publice și durabile, legate de protecția mediului.

În ultimii 15 ani, au fost dezvoltate o serie de concepte noi legate de dezvoltarea durabilă a societății, care au influențat direct noțiunea de achiziție publică ecologică. În paralel, s-a acordat atenție promovării surselor regenerabile și eficienței energetice, domenii ce au evoluat semnificativ.

Dacă în trecut achizițiile publice se concentrau exclusiv pe aspectul financiar, în prezent asistăm la o schimbare de paradigmă, care deschide noi perspective pentru implementarea achizițiilor publice ecologice și durabile în comunitatea europeană. Deși, în practică, încă din anii precedenți, entitățile publice și private au manifestat un interes crescând pentru achizițiile ecologice, cum ar fi procurarea și punerea în circulație a transportului electric, instalarea panourilor fotovoltaice, diversificarea surselor energetice, instalarea în unele orașe a detectoarelor pentru monitorizarea calității mediului și riscurilor poluante sau instalarea iluminatului stradal cu tehnologie LED, precum și participarea la diverse proiecte ecologice, de dezvoltare și modernizare, cu aplicarea tehnologiilor ecologice, inclusiv pentru protecția mediului, finanțate de UE și Guvernul Republicii Moldova.

La nivel mondial, se observă un interes sporit pentru achizițiile publice durabile și ecologice, care au devenit un pilon central al proceselor de cooperare internațională în ceea ce privește consumul și producția durabilă. Este vorba despre un cadru global de acțiune adoptat la Conferința de la Rio, care vizează accelerarea tranziției către achizițiile publice ecologice atât în țările dezvoltate, cât și în cele în curs de dezvoltare.

Cu toate acestea, la nivel internațional și național, implementarea achizițiilor publice durabile și ecologice se confruntă cu dificultăți legislative și practice. Printre principalele bariere se numără percepția persistentă că aceste produse sunt mai scumpe, ceea ce poate împiedica progresul în direcția dezvoltării durabile. În plus, multitudinea de sisteme, criterii și abordări aplicate în domeniu riscă să creeze confuzie atât pentru furnizori, cât și pentru cumpărători, ceea ce încetinește realizarea unui cadru social-economic durabil și ecologic.

În acest context, este oportună realizarea, la nivel de cercetare, revizuirii situației actuale în domeniul achizițiilor publice ecologice și durabile în Republica Moldova, pentru o mai bună înțelegere a modului în care acestea contribuie la crearea unei *economii ecologice durabile*.

Achizițiile publice sunt tot mai des considerate un instrument de politică puternic, capabil să aducă sta-

tului beneficii ecologice și sociale majore. Astfel, este esențial să reevaluăm, în cadrul cercetării de față, conceptul de *achiziții publice durabile*, ca fiind un factor important cu care se confruntă legislatorii și politicienii atunci când trebuie să orienteze cheltuielile publice ale statului.

La fel, remarcăm faptul că modul în care funcționează piața achizițiilor publice influențează, direct și indirect, dezvoltarea statului și, implicit, calitatea serviciilor, condițiile de trai, sănătatea, bunăstarea cetățenilor. Această problemă este deosebit de importantă, având în vedere că achizițiile publice implică adesea achiziționarea de bunuri și servicii sau construirea de infrastructuri critice pentru economia și societatea noastră.

În plus, contextul internațional afectat de crize economice impune găsirea unor soluții mai puțin costisitoare, având în vedere impactul acestora asupra lichidităților statului și, implicit, asupra condițiilor de procurări publice. Totuși, aceste soluții trebuie să fie compatibile cu principiile dezvoltării durabile, pentru a asigura implementarea cu succes a achizițiilor publice ecologice și durabile.

În contextul acestor politici, apare o nouă idee fundamentală: achizițiile publice devin un mecanism pentru atingerea obiectivelor comune ale Uniunii Europene și ale țărilor care aspiră la aderarea la Uniunea Europeană, consolidând legătura dintre dezvoltarea internă și angajamentele internaționale.

Criza internațională a sporit interesul statelor pentru utilizarea eficientă a banilor publici, a achizițiilor publice, transferând, într-o anumită măsură, responsabilitatea către antreprenori și stimulând investițiile. Protecția mediului a devenit un factor esențial în procesul de achiziție, astfel că deciziile de procurare nu trebuie să se bazeze doar pe costuri, criterii și calitate, ci și pe reducerea impactului asupra mediului, pe respectarea, protejarea drepturilor fundamentale ale omului.

Scopul cercetării constă în analiza științifică a procesului de reglementare a achizițiilor publice din perspectiva dezvoltării durabile și a protecției mediului, cu accent pe identificarea mecanismelor juridice care să faciliteze realizarea exclusivă a achizițiilor publice ecologice. De asemenea, lucrarea evidențiază rolul tehnologiilor moderne și al eco-inovațiilor în acest domeniu.

Relevanța acestui subiect este una sporită, în contextul provocărilor actuale cu care se confruntă Republica Moldova în vederea dezvoltării economice. În acest cadru, ne-am propus să îmbinăm cunoștințele teoretice cu realitatea economică a țării, oferind o abordare pragmatică și inovatoare.

Provocarea constă în realizarea unui *salt normativ și conceptual*, prin includerea criteriilor de mediu în sistemul de achiziții publice. Acest concept se aplică în cadrul criteriilor de atribuire a unui contract de achiziții publice și poate fi transpus ca o propunere care, în funcție de diferite criterii (de mediu, sociale etc.), legate direct de obiectul contractului, oferă un avantaj mai mare autorității contractante. Această abordare va contribui la orientarea achizițiilor publice spre responsabilitate ecologică și eficiență economică, sprijinind, în același timp, pe termen lung, obiectivele dezvoltării durabile, stimulând o economie ecologică și echitabilă [7].

Metodologia de cercetare

Pentru realizarea obiectivelor cercetării, au fost utilizate următoarele metode:

Teoretice: studierea (cercetarea) teoretică prin documentarea riguroasă a lucrărilor științifice, resurselor digitale, sistemelor informaționale și bazelor de date pentru organizațiile care practică achiziții publice ecologice și pentru centrele de stagiu din domeniul jurisprudenței;

Aplicative: metoda bibliografică, observarea, analiza și sinteza, metoda modelării, experimentul de implementare a platformei online ș. a.

În ceea ce privește metodologia generală, s-a utilizat *analiza calitativă*, potrivit viziunii lui Moravcsik [6, p. 663–688].

În acest amplu studiu a fost utilizată *cercetarea descriptivă* pentru a clarifica caracteristicile achizițiilor publice ecologice, precum și *cercetarea exploratorie* pentru a evidenția necesitatea ajustării cadrului normativ aplicabil achizițiilor publice.

La fel, studiul se bazează pe *analiza documentară*, cu accent pe sursele primare. Conform lui Bell [4, p. 125], „sursele primare sunt cele care apar în perioada cercetată.” Acestea includ documente legislative, reglementări și strategii relevante achizițiilor publice ecologice, care reflectă contextul normativ și instituțional actual.

Studiul de față se bazează pe o abordare *integrativă* și *interdisciplinară*, orientată spre identificarea de soluții concrete. Creând conexiuni între cercetarea științifică și inițiativele de politici publice relevante în domenii precum dreptul, mediul, sociologia, economia și etica în afaceri.

Pentru realizarea unificării terminologice, este aplicată *metoda sintezei,* care permite corelarea și suprapunerea conceptelor de *achiziții publice ecologice* și *achiziții publice durabile*, într-un cadru analitic coerent. Totodată, din cercetările precedente s-a reușit adoptarea definițiilor acestor concepte.

Abordarea conceptuală prezintă o importanță și valoare aplicativă semnificativă, deoarece permite o cartografiere mai riguroasă a impactului achizițiilor publice ecologice și durabile asupra sistemului de achiziții publice din Republica Moldova. La fel, promovarea acestor practici este susținută ca o direcție importantă pentru atingerea obiectivelor de dezvoltare durabilă și pentru racordarea politicilor naționale la standardele Uniunii Europene [7].

Concluzie

Deși beneficiile achizițiilor publice ecologice sunt larg recunoscute, iar Uniunea Europeană a depus eforturi mari pentru promovarea acestora, ele rămân a fi tratate ca instrumente de recomandare.

În mod inevitabil, acest aspect subminează eficiența și potențialul impact real al achizițiilor publice ecologice pentru administrațiile publice centrale și cele locale.

Aceasta este deosebit de relevant pentru țara noastră, în condițiile în care Acordul de Asociere cu Uniunea Europeană prevede angajamente privind armonizarea legislației achizițiilor publice cu cel comunitar. În plus, statutul Republicii Moldova ca țară candidată la aderare presupune îndeplinirea criteriilor legate de transparență și eficiență în gestionarea fondurilor publice, inclusiv prin adoptarea unor practici durabile.

Pentru evaluarea și implementarea achizițiilor publice ecologice și durabile este esențială o viziune pe termen lung. Este necesară cercetarea continuă pentru obținerea rezultatelor cercetării mai avansate. Fiind un mecanism integrat și instituționalizat, sistemul de achiziții publice nu poate fi transformat izolat, ci în paralel cu respectarea riguroasă a normelor constituționale, cu restructurarea durabilă a piețelor, politicilor economice și industriei naționale, dar și prin controlul, necesar de exercitat. Doar printr-o abordare sistemică, Republica Moldova va putea valorifica potențialul transformator al achizițiilor publice ecologice și durabile [8].

Bibliografie:

1. *Agenția Achiziții Publice. Comunicat* [online] [citat 18.11.2022]. Disponibil: https://tender.gov.md/ro/content/agen%C8%9Bia-achizi%C8%9Bii-publice-identificat-provoc%C4%83rile-%C8%99i-solu%C8%9Biile-pentru-cre%C8%99terea-num%C4%83rului-de#:~:text=La%20data%20de,cu%20legisla%C8%9Bia%20UE
2. *Agenția Achiziții Public*e. Comunicat [online] [citat 18.11.2022]. Disponibil: https://tender.gov.md/ro/content/tranzi%C8%9Bia-c%C4%83tre-achizi%C8%9Bii-publice-durabile-este-posibil%C4%83-doar-prin-eco-inovarea-companiilor
3. *Agenția Națională pentru Sănătatea Publică. Comunic*at [online] [citat 26.10.2022]. Disponibil: https://ansp.md/?s=con%C8%9Binutul+plumbului+%C3%AEn+vopsele
4. BELL, Judith. *Doing your research project: a guide for first-time researchers in education and social science. London: Open University Press, 1993.*
5. Legea privind gazele fluorurate cu efect de seră: nr.43 din 03 martie 2023. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2020*, nr. 113-116.
6. MORAVCSIK, A. Trust, but Veriffy: The Transparency Revolution and Qualitative International Relations. In: *Security Studies*, 2014 [online] [citat 15.10.2018]. Disponibil: https://www.princeton.edu/~amoravcs/library/Final%20Copy.pdf
7. SÎRBU, U. Aspecte introductive: achiziții publice ecologice și achiziții publice sustenabile. În: *Legea şi Viaţa. 2018,* nr. 8(320), 2018, p. 19-22. ISSN 1810-309X.
8. SÎRBU, U. Viziunea sistemică a achizițiilor publice. În: Simpozionul Internațional *„Strategii pentru educație”,* ediția a II-a, Iași, România, 13 mai 2018. Iași: Editura PIM, 2018. ISSN 2537-6004.

Date despre autor:
Uliana SÎRBU, doctorandă, Școala Doctorală Științe Juridice și Economice, Universitatea de Stat din Moldova.
ORCID: 0000-0003-4159-3714
E-mail: sirbu.uliana76@gmail.com

Prezentat: 01.03.2026
Recenzat: 19.03.2026
Acceptat spre publicare: 20.05.2026